

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΝΘΗΣ: ΖΩΓΡΑΦΟΣ - ΠΟΙΗΤΗΣ

Στη ζωγραφική του ο Δημήτρης Άνθης εξιδανίκευσε τη Γυναίκα και μορφοποίησε την Αγάπη. Στις "Παναγίες" του συνυπάρχουν όλα τα θηλυκά σύμβολα, μα πιο πολύ η Αγία Μάννα, με το Γιο της - που στο πρόσωπό του ένας σταυρός αντικαθιστά τα χαρακτηριστικά του - σύμβολο του Πόνου και του Μαρτυρίου. Δε μπορείς, ωστόσο, να δεις το ένα σύμβολο χωρίς το άλλο: τη Μάννα - Εγκατέριση, χωρίς το Γιο - Σταύρωση, ούτε το Γιο χωρίς τη θείκη προστασία της Αγάπης της Μάννας. Μόνο ως αδιάσπαστη ενότητα μπορείς να τα εκλάβεις. Και θα έλεγα ότι το μήνυμα είναι αισιόδοξο - κατά βάθος αισιόδοξος ήταν κι ο ίδιος - και για κάτι ακόμα: η Μάννα είναι εκείνη που καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος στο σύνολο, η αγία της φιγούρα κυριαρχεί. Είναι κάτι που ισχύει γενικότερα στο έργο του, όπου τη Μάννα - Παναγία μόνη την έχει ζωγραφίσει πολλές φορές, ενώ είναι σπάνιες οι εμφανίσεις ενός μοναχικού Γιού - Χριστού (Το 1975 σ' ένα σχέδιό του ζωγράφησε τον Χριστό στο Σταυρό του Μαρτυρίου με το σύμβολο "ΚΥΠΡΟΣ" αντί "Ι.Ν.Β.Ι."

Τα παραπάνω βέβαια δεν αποτελούν παρά μια από τις απόψεις της ζωγραφικής του, γιατί ο Άνθης από τότε που μαθήτευε στον Tin Florias, και αργότερα στην Αθήνα στο φίλο του τεχνοκρίτη, ιστορικό της τέχνης, σοφό Τζούλιο Καϊμη, δεν σταμάτησε ποτέ το οδοιπορικό του. Ο Δημήτρης Άνθης ήταν ένας οδοιπόρος, στη ζωή και στην Τέχνη. Στην γνώση και στην αναζήτηση.

Αυτή η πορεία του στην ποιότητα εκφράζεται μέσα στο έργο του. Από τα σκοτεινά, μυστικιστικά έργα του θα φτάσει στα αρμονικά, εξαυλωμένα θαρραλικά έργα. Παίζει με τα χρώματα. Από τα έντονα παληότερα, θα περάσει στους απαλούς ζεστούς φωτισμούς των ενδιάμεσων χρωμάτων, στη σκουριά, στα χρώματα της γης. Εκείνο που κυριαρχεί είναι το φως. Πολλά έργα του αποπνέουν τέτοιο φως που μπορούν να φωτίσουν και σε χαμηλό σκοτάδι.

Μέχρι την τελευταία του στιγμή εργάζεται ασταμάτητα. Τον ενδιαφέρει το θέμα, το σχέδιο, η πλοκή, ο φωτισμός, η ισορροπία του έργου. Πιο αγαπημένο του μοντέλο, η ζωντανή φύση. Ενώ, η παρατήρησή του βασίζεται στην λεπτομέρεια, αφαιρεί ό,τι βαρύνει το έργο, αναπλάθει με το δικό του τρόπο την εικόνα και τελικά αποτυπώνει την ουσία της σύνθεσης, όπως εκείνος την αντιλαμβάνεται. Έτσι το έργο που φτάνει σε μας, απλό, με λιτές γραμμές, δεν είναι παρά ένα σύνολο συνθέσεων, που διαποτισμένο με την ψυχή του εμπνευσμένου ζωγράφου

έχει κρατήσει την αρχική συγκίνηση και αλήθεια του και έχει γίνει διαχρονικό.

Κάτι ανάλογο παρατηρούμε και στις προσωπογραφίες του, όπου δεν αποτυπώνει την έκφραση μιας στιγμής, αλλά ένα σύνολο εκφράσεων κάτω από τις οποίες κρύβονται πολλά μυστικά. Κατά τον Τζούλιο Καϊμη (Αθηναϊκή, Αθ. 24 Απρ. 1962) "Τα πορτραίτα του γεμάτα πίστη και δύναμη δείχνουν τη θέληση για τη νίκη στη ζωή. Τα έργα του Α. δείχνουν μιαν αγάπη για την αλήθεια στη Τέχνη και μιαν απώτερη καλλιέργεια στη μελέτη του ατόμου και της φύσης, γι' αυτό κι αποδίδει μια πλούσια ποιότητα".

Ο Άνθης απλώνει τα χρώματα σε ολόκληρη τη σύνθεση δίνοντά της μια ανάλαφρη ομοιγένεια και μια διαφάνεια, αφαιρώντας της το βάρος. Ο ίδιος πολλές φορές όταν ζωγράφιζε ήταν απόλυτα συγκεντρωμένος έσφιγγε τα χείλη, μισοέκλεινε τα μάτια, αναστέναζε, αλλά τα έργα του αλάφρωναν από τον πόνο και την υπερβολή, γιατί η φύση δεν έχει τίποτα από ανθρώπινο πόνο. Σαν να κρατούσε εκείνος όλα αυτά τα στοιχεία και άφηνε τη φύση ανέπαφη από τις ανθρώπινες μικρές κραυγές. Γιατί η φύση είναι πιο υψηλή και πιο πολύπλοκη και εμπεριέχει μέσα στα άλλα στοιχεία το ανθρώπινο.

Αυτό δε σημαίνει ότι τα έργα του δεν έχουν συναίσθημα. Όμως το συναίσθημα του Άνθης δεν έχει υπερβολή. Δεν έχει άγνοηση. Είναι σα να έχει αποδεχτεί μια Συμπαντική αλήθεια. Και αυτό το συναίσθημα εκφράζεται μέσα από την αρμονία και τη σιωπή. Είναι ένα εσωτερικό, βαθύ συναίσθημα, αλλά όχι βουβό. Το έρμημο μικρό λευκό ξωκλήσι, ο βαρκάρης κατάμονος στο πέλαγος, τα καράβια στο καρνάγιο, το ζευγάρι στο κάρρο που φεύγει, δεν χρειάζονται φόρτωμα - στόλισμα για να εκφράσουν αυτό που κι έτσι κι αλλιώς εκφράζουν. Τα δέντρα, οι θάμνοι, τα βράχια, πολλές φορές είναι ένα, αξεχώριστα. Η ανθρώπινη φιγούρα, οι σκιές, ο δρόμος, το ποτάμι, είναι το κάθε ένα μόνο του αλλά και αδιαίρετα. Μοιράζονται το Σύμπαν. Γιατί ο Άνθης δεν έβλεπε ξεκομμένα τα πράγματα. Όλα αποτελούν μία συνέχεια. Μια πορεία. Γι' αυτό το ξωκλήσι δεν έχει γεωμετρικές γραμμές, δεν είναι φωτογραφία, αλλά είναι κάπου φυτρωμένο ανάμεσα σε κορμούς δέντρων και χόρτα, που όμως δεν είναι μόνο κορμοί δέντρων και θάμνοι, αλλά ίσως και ανθρώπινες φιγούρες, στοιχειά, χωρικοί ή προσκυνητές. Σε όλα υπάρχει μια διαλεκτική σχέση, μια κίνηση, μια ήρεμη δύναμη - όχι κραυγαλέα, και μια συνομιλία. Ο Άνθης δεν προσθέτει λυρισμό στη φύση. Την αντιλαμβάνεται, την αφομοιώνει, την αποδέχεται. Και την εκφράζει χρησιμοποιώντας ως ενδιάμεσο το πινέλο - όπως ο ποιητής το μολύβι του - θέλο-

Ο ζωγράφος Δημήτρης Άνθης πέθανε στις 11 Νοεμβρίου 1991 στην Αθήνα και κηδεύτηκε την άλλη μέρα στους Καστελλάνους Μέσης Κερκύρας, όπου είχε γεννηθεί το 1925. Μαθήτευσε στο ζωγράφο Tin Florias (της σχολής της Μονμάρτης) και δίδαξε σχέδιο στις σχολές του Εθνικού Ιδρύματος. Έργα του βρίσκονται σε δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και το εξωτερικό, στις Δημοτικές Πινακοθήκες Ρόδου, Θεσσαλονίκης, Κέρκυρας, στην Πινακοθήκη Αρχιεπισκοπής Κύπρου, σε Υπουργεία, Τράπεζες, Πρεσβείες.

ντας να της αποδώσει το λυρισμό που από μόνη της έχει.

ΝΤΙΝΑ ΓΟΓΓΑΚΗ